

“ЧЫРАА-БАЖЫ” СОВХОЗТУН ЧЫРГАКЫ САЛБЫРЫНДА

Часкы кыргызда ук салбыр-нын хойжулары 11-427 кг дүктү кыргын алгаш, ону күрүгеге жу-жаган. Хойнуң чайгы агарлашкынын эки организасташ, күскү агарлашкында хей дүктү алыр-нын малчынар хүлөөнгөнөр. Малчынар хон Чыргакы-Бажының чайлагларында оларадан чайлаан. Шөөр малдың коданна-ры августун ийги чартында күскү оларарже күшкен. Эки семирткенге алган кодан хой-ларын амгы үедө шыналарда оларадан турар.

зүндөн ортумаа-биле 2 кг дүк алдырган. Партияның XXII съездинге күш-ажыл-биле төлөптү жу-рашар дөөш алган хүлөөнле-ринге хойжулар эе болуп турар-лар. Хой бүрүзүнге онааштыр дүк алыр хүлөөнлерин хей-хей малчынар ажыр күүсеткилөөн. Боттарында быжыгалаан хойлар-ны баш бүрүзүндөн эштер М. Чола 3,57 кг, Б. Куулар 2,28 кг, К. Кочук 2,9 кг, Т. Сежен 3,30 кг, М. Шоюв-оол 2,25 кг дүктү кыргын алганнар. Хойну тарып боозадырынын ажылы салбырга сентябрь 3-те эгелден. 2000 баш хойну тарып боозадыр планынгы. Амгы үедө херек кырында чүгө 152 хойну тарып боозаткан.

С. МОНГУШ.

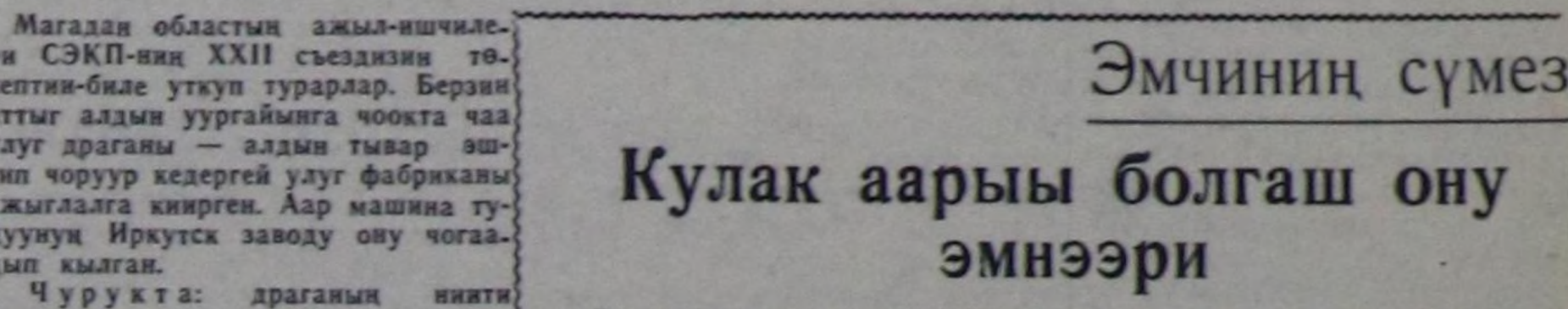
Эки ажылдыг профэвилел Организациязы

Чөн-Хемчик районунуң Бора-Тай-га сес чыл школында профэвилел организациязы (даргазы эш Разоё-ва) өсөлү чылдарда болуучу ажы-лы школанын ажыл-амдыралы-биле холбаштырып, байлах дур-жуганы чедип ап келген. Профэвилел организациязынын шуттуму-биле канжы-бир айтыр-гы шиптирлөөр дөөндө хурацдарга башкылары, ажычыннары, ада-нелери, хей-нिति организацияла-рынын төлөөлечилерин калбаа-би-де олуруштуруп турар. Ол хурац-ларга чүгө организациянын ажыл-хе-рөөнин талазы-биле өвөс, харын партия болгаш чазыктын аш чорутуп турар кемчелерин, областын му-рунку садынан чүгдө сорулда-лары, профэвилелдеринин область болгаш район Советтеринин шип-тирлөөн айтыргыларын чугаалай-ыр. Организациянын ажыл-херөөнү бир эки талазы — оң доктаамал комиссияларынын солун болгаш хей таладыг ажылы. Бүдүрүлге-масса-дыг ажылдар талазы-биле комиссия-нын составында методиктик катты-жымшкынын удурутчулары, дур-жугалыг башкылар кирген. Эрткен өрөдиге чылдында бо доктаамал комиссия «кижи бүрүтү-биле беседә эртерин» — кижизидигенин чугула чөсөс», «Бот өрөдигеги башкы-ларын өрөдигеги», «Кластан дашкаар ажылдар дугайы» болгаш өскө-дә темаларга айтыргыларын белеткөөс, бүдүрүлге хурацларга тургускан. Ук айтыргыларын белет-көөс түс-түс башкыларын ажылы, эртемнерин башкылашкыны, класс шгы, төрөдөр-биле ажыл, бөлүгөр ажыл дөш шыкшан темалар-биле шык холбаштырып турар. Профэвилел месткомунун даргазы эш Разоёва, башкы М. Дадар-оол олар комиссиянын тургузар айты-ргыларын белеткөөринге эң-не иден-

кейлиг кичирип келгенер. Бо комис-сиянын хурацлыгына ажылчыннарын аразында соцарышты түнөп, тил-кечтерин илередиң. Школаның техниктиг ажылдакчыларнын өт-чөттөрүн диняп турарын чурум-чуткан. Кудатура-массалыг ажылдар тала-зы-биле комиссия болуучу ажылын школада партия болгаш комсомол организациязы-биле харылдаштырып келген. Башкы Ондар Александр уурткаан уран чүгү бөлүмү суу-рга, фермаларга, кожанында суурлар-га каш удаа концерттерин көргүскөн. Агитатор башкылар кижжи бүрүзү-ге быжыгалаан 7-7 өрөгелерге турган, танымыга ажылын чорутуп турган. Бо комиссиянын келигүнери — башкылар колхозта херөөжөнөр чөвүлөи-биле кады «Анык колхоз-чу» деп кезеңи солун кылдыр ор-ганизасташ. Болжолуларнын бакы-нарынга аш-чеми кылып чирин, школа назыны четөөн уургаларын белеткөөс чугаалап бергенер.

Чоокта чаз августун ортан үезин-де профэвилел организациязынын бүдүрүлге хуралы болуп өрткөн. Анаа партиянын Программалык төлөөлөни чугаалашкан ону бир үн-биле деткөө болгаш ону иден-кейлиг пропагандаларында проф-эвилел келигүнери кийгирген. Чырымышкын ажылдакчыларын, дөөлү школаның болгаш өр-тем-шинчилел албан черлеринин профэвилелдеринин Тыва обкомунун президиуму бо организациянын ажылын дуржугалы-биле таныш-кан, оон ажылын эки деп санаан болгаш оларын эки дуржугалын областың школарынга, өрөдиге черлеринде профэвилел организа-цияларында непередери чугула деп санаан.

Ю. ДОРЖУ.

Магадан областың ажыл-ишчиле-ри СЭКП-ның XXII съездинин тө-лөптү-биле уткуп турарлар. Берин аттыг алдын уургайына чоокта чаз улуг драганы — алдын тывар эш-тин чоруур кедергей улуг фабрикаы ажылаага кирген. Аар машина ту-дууну Иркутск заводу ону чогаа-дып кылган.

Чурукта: драганын нияти хеири. СЭТА-ның фотохроиказы.

ПОВАР

Балганы суурнуң столовалынын повары Главыя Соколова ийи чыл дургузунда онаашкан ажылдыгы кы-зыкмак чоруп көргүскөн. Оң белет-көөн азы-бүрү чөмөри амдангы. Поварнын кылган чөм эки дөриин чөмөнкүчүлөр үргүчү чугаалап турар.

В. ШОЙЛАА, Таңды район.

Печник

Барыин-Хемчик районун «Большевик» кедә ажыл-агый артелинин келигүнү Х. Мадыр-оол печка кылгы мержекиди чедип алган. Ол каш чыл дургузунда печка кылгы ажылдар келген. Х. Мадыр-оол ам канжы-даа печканы кылгы шыдаар. Дуржугалыг печник Мадыр-оол бо чымыл бени колхоз сурунда школага, эмнегелге, культура-ал-бан черлеринге 40 ажыг контро-марккаларын, чурталга бажындарыга 15 планталарын кылган. Оң кылган печкаларынын шынары эки. Ону чон мактап турар.

К. НАРА-САЛ.

ДУЗАЛААРЫНДАН ДУЖАМЫК КЫЛГАН

Ажылчы чонун кадыкшылыгы болгаш худугу дымтаныгызынга медицина база худугу-чирмышкын ичин албан черлери бараан бооп ажылдар журулук. Ындыг турбуже «Чыраа-Бажы» совхозтун Чыраа-Бажы, Хорунуг-Кежиг суурларында эмнеге салбырларын, клубтарын, библиотекаларын кышка белеткелге совхозтун дирекция чери салгы салбай турарында бо албан черлеринин таарымчалыг ажыл-дарына бергелер ам үедө тавар-жып турар.

Чыраа-Бажы, Хорунуг-Кежиг клубтарынын, библиотекаларын от-турар мяхын сөөртүргө 300 рубуды совхоз болуучу агар санмы-чек шиптирлери алган. Ол база-да сөөртүргөн. Чыраа-Бажында 1960 чылда тутунган, чедир кылдымаан клубту чедир туруп, ажылгалта кинери-биле 10.000 рубуды обла-күтүк совхозка шиптиркен. Июнь, июль айларда совхозтун тууду бригады клубту чедир кылмын эгел-ден хиреле, ол ам-даа доозулбаан болгаш харын он туудун шуут ара советкан. Клубту бо чымыл ажыл-галта кинери бергелөөн. Клубту чедир кылгы шыдавын дирекция чери ам кээп бадтыкан турар. Чаа клуб-даа буттүнөстөөн, инда эрги клуб септеттимиң. Чыраа-Бажы-да библиотекка чартык чыл ажыл үедө ажылдарында таарымчалыг бажы-кыла хандырттымаан. Ол эрги клубтун бир тар өрөлинде турар болгаш хей номнар шала кырында сандарай берген чылдар. Чыраа-Бажы-да клубта директор эш Турген-оол азынмадан бөөр ийи ай ажып турар. Кедә Советтан күтүкөмунун даргазы эш Бора-Кеже, совхозтун директору эш Турген-оолга негелде-ниң үргүчү тургузуп, боттут дуза чедирин дилеп, шаг болган. Азын-макын буттүер дөриин директор бадтыкп келсе-келсе түнел чок байдалга четкен.

Тодаргайларга, Хорунуг-Кежиг суурда эмнеге салбырларын печка-зын кылырынга херөгелттилер 700 санмы туубунун өртөө болгаш ону сөөртүп бөөриниң төлөкөрүн кедә Совет совхозка июльда шип-тиркен. Ам сентябрьга чедир ону чыдырын келген, эш Турген-оол «эмнеге салбырын туубу-биле хандырып-даа, ону сөөртүп берип-даа шыдаас-тыр бис. Акшаны де-дир эгидер апар-дыр» — деп, эш Бора-Кежеге мычаар харылдаан. Сов-хоз дирекциянын «чагай-дуза-зын» иденгешинин харызы-биле эмнеге салбырын ажылдары-нга ам үедө улуг бергелер тавар-рышкан.

Эмнеге салбырларын болгаш Чыраа-Бажында ботур бажынын оттурар 120 кубометр мяхын сөөр-түрүп бөөри-биле акша совхозка шиптиркенден бөөр ийи чартык ай чедип турар. Олар машыт ам-да сөөртүп бербаан. Оттурар мяхын чөтүндөн ботур бажындан аш-чеми кылып чирин, школа назыны четөөн уургаларын белеткөөс чугаалап бергенер.

Чыраа-Бажы, Хорунуг-Кежиг клубтарынын, библиотекаларын от-турар мяхын сөөртүргө 300 рубуды совхоз болуучу агар санмы-чек шиптирлери алган. Ол база-да сөөртүргөн. Чыраа-Бажында 1960 чылда тутунган, чедир кылдымаан клубту чедир туруп, ажылгалта кинери-биле 10.000 рубуды обла-күтүк совхозка шиптиркен. Июнь, июль айларда совхозтун тууду бригады клубту чедир кылмын эгел-ден хиреле, ол ам-даа доозулбаан болгаш харын он туудун шуут ара советкан. Клубту бо чымыл ажыл-галта кинери бергелөөн. Клубту чедир кылгы шыдавын дирекция чери ам кээп бадтыкан турар. Чаа клуб-даа буттүнөстөөн, инда эрги клуб септеттимиң. Чыраа-Бажы-да библиотекка чартык чыл ажыл үедө ажылдарында таарымчалыг бажы-кыла хандырттымаан. Ол эрги клубтун бир тар өрөлинде турар болгаш хей номнар шала кырында сандарай берген чылдар. Чыраа-Бажы-да клубта директор эш Турген-оол азынмадан бөөр ийи ай ажып турар. Кедә Советтан күтүкөмунун даргазы эш Бора-Кеже, совхозтун директору эш Турген-оолга негелде-ниң үргүчү тургузуп, боттут дуза чедирин дилеп, шаг болган. Азын-макын буттүер дөриин директор бадтыкп келсе-келсе түнел чок байдалга четкен.

Тодаргайларга, Хорунуг-Кежиг суурда эмнеге салбырларын печка-зын кылырынга херөгелттилер 700 санмы туубунун өртөө болгаш ону сөөртүп бөөриниң төлөкөрүн кедә Совет совхозка июльда шип-тиркен. Ам сентябрьга чедир ону чыдырын келген, эш Турген-оол «эмнеге салбырын туубу-биле хандырып-даа, ону сөөртүп берип-даа шыдаас-тыр бис. Акшаны де-дир эгидер апар-дыр» — деп, эш Бора-Кежеге мычаар харылдаан. Сов-хоз дирекциянын «чагай-дуза-зын» иденгешинин харызы-биле эмнеге салбырын ажылдары-нга ам үедө улуг бергелер тавар-рышкан.

М. СЕВЕН, «Шыннык» корреспонденти.

Чер шинчилээриниң дөртөн дөртүкү бөлүк партияның XXII съездинге ук-куштур бүдүрүлге планын күүседир талазы-биле чаа хүлөөлгелери алган. В. Долгов бригадирлөөн коммунист күш-ажыл бригадына чер үз-тээринин амьдалын 110 хуу чедир күүседир деп хүлөөлгөн алган. Ам олар хүлөөлгөн 120—130 хуу күүсеткилеп турар. Бригада-нын келигүнери бот-тыбынгыр уран чүүл бөлүмүндө киржиңи, хана солундарын үргүчү үндүрүп турар. ЧУРУКТА: бригаданың келигүнери (солгай таладан) В. Сафо-нис, В. Лобачева, П. Батрудинов олар тылкан рудазын көрүп турлар. Фото С. Феоктистовтугу.

НИИТИЛЕДДИҢ КОММУНИСТИГ БОТ-ЭРГЕЛЕЛИНЧЕ СОЦИАЛИСТИГ КҮРҮНЕНИҢ ХӨГЖҮҮРҮНҮҢ ДУГАЙЫНДА

Октябрь революциянын түнө-линде Совет чуртта тургустунган пролетариаттың диктатуразы, мөл-чүчү агыларын ууттаарын, социализмнин бүрүн болгаш туралында чедир тилелдеген база коммунисттик нийтиледди калбаа-биле тургузарын-че нийтиледди шилчирин хандыр-ган, болуучу төлөптүгү хүлөөлгөни күүсеткөөн болгаш иштик жөтүлдө-ниң сорулгаларынын талазы-биле ап көргөс, ССР-ге турары эргежок чүгүдә өвөс апарган дугайында түнел болза СЭКП-нин чаа Програ-манынын төлөвилелинде көдүрүп үндүргөн чүгүдә чүдүлдерин бирөөн болур.

Малчүчү агыларын ууттаары-нын түнөлинде оларынч удура-нышкынын базарынын хүлөөлгөс дүшкөн. Социалисттик күрүенин кол хүлөөлгөдери — ажыл-агыйы ор-ганизация болгаш худугу-чирмыш-кынн хурацларын бугу талазы-биле жөткөөн. Социалист күрүе жөткүдөниң чаа үе-чадамыче кир-ген.

Пролетариаттын диктатуразынын күрүнеси болуп тынчп келген социалист күрүе чаа төлөптүгү бай-далдар, коммунистти калбаа-биле тургузарынын үезинде бугу улустун күрүнеси, бугу улустун эрге-ажы-тар болгаш худугу-чирмышкын илереди-ринде органы кылдыр хураган. Социалист нийтиледдиң ажыл-ишчи-леринин бугу улусуу организация-зын күрүенин жөткүрүрүн чоруду-лазы эгелөөн.

Амгы үенин марксиста анализин барымдалаан, коммунистти тургу-зарынын оруктарын чаа Програм-манын төлөвилелинде биштиң партиязы-мык болгаш нийтиледдиң комму-нист бот-эргелеличе социалист күрүенин жөткүрүрүнчү пер-спективаларын өртөм бөзү-биле ажылдар кылган. Моон-биле комму-нист арга-методор болза социали-сттик нийтиледдиң жөткүдөниң иш-тики дүрүм бөзүгөр болуп чүдүлде-риниң хөткүрүрүнчү оруунда кол-кол утганышкынар кандыгыл?

Программаның төлөвилелинде чугаалааны бөзүгөр алырга ол кол-кол утганышкынар мынмы: социалист демократияны бугу хөтк-ө-биле жөткүдери болгаш салбы-ражайымызды, күрүенин эргелел-башкарарында база ажыл-агый-нын болгаш худугу-чирмышкын күнүн удурутунга бугу хамааты-ларын илемеилги кийриштирери, күрүе аппаратынын ажылын эки-жидери болгаш оон ажыл-чоруду-лазына улустун контролөөн күш-тедилери болур.

Күрүенин дүжеринин айтыры-мы холбаштыр демократиянын жөт-күдөниң перспективаларынын дугайында айтырыг — кол айтыр-галарын бирөөн болуп турар, амгы ревизионистер марксизмни бо айты-рыгында талазы-биле ревизионист орадажын турар болгай. Демокра-тия хандырымыга күрүенин кол-кол утганышкынар мынмы: социалист демократияны бугу хөтк-ө-биле жөткүдери болгаш салбы-ражайымызды, күрүенин эргелел-башкарарында база ажыл-агый-нын болгаш худугу-чирмышкын күнүн удурутунга бугу хамааты-ларын илемеилги кийриштирери, күрүе аппаратынын ажылын эки-жидери болгаш оон ажыл-чоруду-лазына улустун контролөөн күш-тедилери болур.

Коммунист нийтиледди тургус-кан, кижилер күрүенин болгаш эр-генч «дүжеринин» чуртунун бөзү-ргө оларын үндөниң чедир үргөдөн чок кылдыр, а оон соонда аргы черге чаа коммунист ний-тиледди бот-эргелелин тургузуп алыр дээр амдыр херетиң жу-рун ынаар көрүзүңү болар болза шын өвөс болуп ийиң.

Күрүенин дүжеринин айтыры-мы холбаштыр демократиянын жөт-күдөниң перспективаларынын дугайында айтырыг — кол айтыр-галарын бирөөн болуп турар, амгы ревизионистер марксизмни бо айты-рыгында талазы-биле ревизионист орадажын турар болгай. Демокра-тия хандырымыга күрүенин кол-кол утганышкынар мынмы: социалист демократияны бугу хөтк-ө-биле жөткүдери болгаш салбы-ражайымызды, күрүенин эргелел-башкарарында база ажыл-агый-нын болгаш худугу-чирмышкын күнүн удурутунга бугу хамааты-ларын илемеилги кийриштирери, күрүе аппаратынын ажылын эки-жидери болгаш оон ажыл-чоруду-лазына улустун контролөөн күш-тедилери болур.

Коммунизм — бойдука болуучу ча-гырланын доктаамал көвүдөлип, кижилерин күш-ажылын оларын шыдаар шаа-биле болгаш өзүп тур-бар херөгелдир бөзүгөр хураарын, организасташ, эртемни, техниканы, уран-чүдүлү жөткүдөниң чаа бел-киртириче угал-башкырып турар күчүгү жөткүп олар нийтиледди болур. Ындыг болганда, социалист күрүенин ажыл-агыйы организаци-яны болгаш худугу-чирмышкын ролу илерет турар талаары чүгө чок болур бербес, а улам улуг жөт-күдөни алыр. Бүдүрүгөниң чаа аралынын дөдөи чазым болур ком-мунизм болза, экономиканын план-лашкынынын, бугу бүдүрүгөниң ажыл-чорудулаганын планлашкы-нынын талазы-биле база эң бедик чаа болуп турар.

Иччангаш социалист күрүе-нин кол хүлөөлгөдери — ажыл-агый-ны болгаш худугу-чирмышкын эргелел-баш-карар, кижизидигени болгаш өр-дөлигени, күш-ажылы болгаш херөгелдир хураар талазы-биле хүлөөлгөдери чок болур бербес, а олар нийтиледдиң жөткүдөниң бугу үлүс-чартыг тургустунар. Ажыл-агыйын планлашкынын, үдүдүн кылдырымы болгаш худугу-чирмышкын күрүенин болуп турар органын политиктиг характерин чоруту чидер, иччангаш оларын күүседирине бугу чонун хей-нिति организаци-яларын дымштыр-даа, шуут-даа хандыктып турар.

Коммунизм кижжи бүрүтү болуучу сажынгана-ла кирген бугу-ле чүе-рин кылгы турар канжы-бир чартык анархизм, организасташ чок нийте-лик кылдыр болуп болбас журулук. Бедик меледирдиги кижилерден тургус-тунган ол бедик организасташтыгын нийтиледдиң херектерин эргелел-башкарарын нийтиледди бот-эргелел-линин күрүе системаны чок, поли-тиктиг характерли өвөс, амдык бол-за-да нийтиледди бугу келигүн-неринин ортузунга мораль талазы-биле бедик ат-алдарыг тусай ний-тиледди механизмин чорудар апар.

Миндү болза-да ажыл-агыйы болгаш худугу-чирмышкын эргелел-баш-карарынын бугу-ле хүлөөлгөдери кан-ды-бир кезек үедө профэвилелери азы өскө-дә хей-нिति органи-зациялар боттарында алыр дөдөи ол өвөс-тир. Коммунизм үезинде нийтиледди бот-эргелелинче органи-зациянын чаа хөвири тургус-тунуп келер. Партия, совет, проф-эвилел удурутугалынын дуржула-зында бар бугу-ле дээр чүдүлде-рини ол болуучу алыр апар.

Иччангаш социалист күрүе-нин кол хүлөөлгөдери — ажыл-агый-

Эмчиниң сүмези

Кулак аары болгаш ону эмнээри

«Кулак шаашка» дээр, ылангыя бици уругларың кулаадан ирин тиктур аары бар бөөр-дүр. Уруглар өзүп, улгадып келсе-даа, ол аарыг белет-не экирөөс, таварылгалар өвөөш өвөс. Бо аарыдан канчаар камгалангып болуру? Ону эмнээр-иң аргалары кандыгыл? Бо айты-рыларын харылап бөөриниң илен-дим.

М. ЧАШ-ООЛ, «Тыва даг-дугу» комбинат Чыргакында мях участо-гунун ажылчын.

Эш М. Чаш-оолдун биштиң редак-цияны дымштыр салган бо айты-рымын медицинаны дүргөн дуза чедирер область станцияныын кол эмчиси эш К. В. Балчы-оолдун хары-лылаанын мында парладымыс.

Ур чылдарын иштинде хоочурап артар, хире-хире болгаштын кула-ктай ирин төктүрү чиптестей бөөр. Бир өвөс оон-даа улам кедерөөр бо-за, баш мөзгөнге калдар болгаш кижиниң амн-тынныга улуг аймык-та таварыштырып болур.

Кулактан ирин төктүрү. Ол болза кулактын тускай аары болур. Кижиниң кулаз үш талаалыг: даштык, иштик болгаш ортамык тала-лары. Бо аарыгың эң-не делгертпей, кол-ла чылдаганын хан-тамыр дамчып микробтарын халдыр-гандан болур. Кижиниң эң-те-мага бо-дунга таварышкан өскө-дә аарыг-лардан, чижөө, грипптен, улаан-тун, дифтериядан, өлкө зарымдык кулак аары база тыштын болур.

Чүнүң-биле эмнээрил. Ук аарыг-ның баштайгы үезинде пеницилин, стрептомицин, стрептоцид, сифидин экирени эмчиниң сүмезин бөзүгөр ижер, сымшотып эмилдир-даа болур. Сайгалган-биле эмилдир апарганда, кварс, У. В. Ч. солмас херөгелтет-тир. Чымыл компресс салырга ирин чөк үедө кулактын аарынын экиртерине база-ла акымтыг. Бир өвөс аарыг үдөп, баш мөзгөнге халдап эгелөөн болза, ол таварыл-гада кезип өмнөр арганы — эң-не на-рын эмнөөшкенин ажылаар. Бо аарыгың канжы-даа таварылгазы болганда тускай кулак эмчизинге бээр чүгүдә.

Ол аарыгың халдап эгелээр. Чүнүң-даа мурунда, кижиниң шал-гының төнүп эгелээр болгаш баш аарыг, кулак дажы мээр, ээт илири — 37,5—38,5—39,0 чамдык-та 40 градус чедир болгулаар. Би-чии уруглар дүне удувас апар: мглаар, аакталар, бажын имай-бөөр чайгылаар. Бо удувас аарыг дымдыг шинчилег болур. Ук аарыг-нын тыштарынын баштайгы дем-дөктөрү ындыг-дыр.

Сөөлү үедө биштиң областың амчылгы чоннарыга медицина ханды-рылганы улам-на өкжиңи турарын кулактын шаашка аары бо болганда өвөөшөп турар. Ич-чал-даа бо аарыгын херекке албас чорукту болдуруу чүгүдә.

Оон сөөлүнде аарыг шала кош-кан, ээт ийи 37,2—37,1 чамдык-та 38,0 градус чедер. Ол үедө ку-лактын саргы ириң төктүп эгелээр. Мычан аарыг биче намдай бөөр орта дөп бодалың, сеткалы өжүргөзгөн хире хөк, харын улам-на эм-недери, кулактын камнаары чүгүдә. Чүгө дээр «й-шаанда эки эмнеспес болза, аарыг кедереп узамыкшан.

Сөөлү үедө биштиң областың амчылгы чоннарыга медицина ханды-рылганы улам-на өкжиңи турарын кулактын шаашка аары бо болганда өвөөшөп турар. Ич-чал-даа бо аарыгын херекке албас чорукту болдуруу чүгүдә.

Дуржугалыг печник Мадыр-оол бо чымыл бени колхоз сурунда школага, эмнегелге, культура-ал-бан черлеринге 40 ажыг контро-марккаларын, чурталга бажындарыга 15 планталарын кылган. Оң кылган печкаларынын шынары эки. Ону чон мактап турар.

Сөөлү үедө биштиң областың амчылгы чоннарыга медицина ханды-рылганы улам-на өкжиңи турарын кулактын шаашка аары бо болганда өвөөшөп турар. Ич-чал-даа бо аарыгын херекке албас чорукту болдуруу чүгүдә.

Демократияны улам ынайгы кал-барышкыны, хамаатыларын меле-ределин бедик турары-биле кады соци-алисттик күрүенин жөткүдөни чө-гүм-на бо өрүк-биле чорут турар. Чи-жөөлгөс, коммунист күш-ажыл дөп шимчөөшкенин 10 мын-мын ажыг кижини киржиңи турар фак-тымы ССР-ниң хамаатыларынын меледирин калбаа-да болбаан өзүдөниң дугайын херечилен тур-ар-дыр. Телхиттик депшялге дөөш бөзүл-ла бугу улусчу демсел база ол дугайын херечилеп турар. Чеди чылдын чүгө ийи чылдарын дургузунда бени 4 мын-мын 600 мун рационализаторчу савалдар бол-гаш чогаалдылар шиптиртенген.

Социалист демократиянын жөт-күдөни күрүенин кызып үлгирерин болгаш оон ролон бичелерин өвөс, а күрүенин эргелел башкарарын боттарынынга массаларын улам хөй-биле хандыдымыга, ол херек-ке профэвилелдеринин, комсомол-ду болгаш өскелерин-даа нуруунда хей-нिति организациаларын ки-риштеринге үндөйлөөш, күрүне эрге-чагырганын органын эде тургузарын болуп турар. Моон-биле кады ол болза социалист демокра-тия централынын принциптерин жөткүдөни болур. Ол лениниң прин-ципти жөткүдөниге биштиң парти-язымы ылангыя сөөлү чылдарда өв-өз хөй чүдүлери кылган. Бүдүрү-гөлөрдө болгаш колхозтарда план-лашкынын чуртун үндөниң бе-лде өскөрткөн, ажыл-агый планнарын ажылдап кылмында чер-черин инициативанын ужур-дузамы күштөлдирген. Министестволарын хөй нуруун дүжүргөн, үдөштүрүн эргелел-башкарарын улус ажыл-агый чөвүлөдирине шилчидип бер-ген.

Социалист демократияны кал-барынын болгаш жөткүдөниң кол-кол оруктарын Программаның төлөвилелинде айткан. Ындыг ору-тарың бирөөн болза күрүне болгаш хей-нिति организациаларын шы-налары боттарыга дүштүрүп турар, улусчу эрге-чагырганын бол-гаш улусчу бот-эргелелинче органи-яны болур, ажылчы чоннар депутат-тарынын Советтеринин ролон бед-дери болур. Советтер болза, оларын ажыл-чорудулаштыгы массаларын калбаа болгаш шуут киржилгеси-биле улам-на массалыг организаци-ялар болуп турарлар. Советтерин чынында тургузуп турар азы-бүрү комсомолдарын, инспекцияларын, комитеттерин болгаш өскө-дә ор-ганизациаларын ажылынга улам хөй санмы хамаатылар киришкен турар. Күтүкөмунун адырлар айы-биле штаттыг калдистерин со-лук турар хей-нिति калдистерин ам бени калбаа-биле тургузуп тур-ар болгай.

Социалист демократияны жөт-күдөни күрүенин кызып үлгирерин болгаш оон ролон бичелерин өвөс, а күрүенин эргелел башкарарын боттарынынга массаларын улам хөй-биле хандыдымыга, ол херек-ке профэ

